

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення методичної ради університету
«29» серпня 2024 року,
протокол № 1.

Перша проректорка, голова методичної
ради університету, кандидатка наук з
державного управління, доцентка

_____ Ірина КОВТУН
«29» серпня 2024 року
м.п.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
з навчальної дисципліни
«ПСИХОЛОГІЯ»
для підготовки на першому (освітньому) рівні
здобувачів вищої освіти освітнього ступеня бакалавра
із спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування
галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування
за заочною формою навчання

РОЗРОБНИК:

Доцентка кафедри філософії, соціально-гуманітарних наук та фізичного виховання, кандидатка психологічних наук, доцентка
«25» серпня 2024 року

_____ Оксана ГУМЕНЮК

Асистентка кафедри філософії, соціально-гуманітарних наук та фізичного виховання
«26» серпня 2024 року

_____ Олена ШКОЛЬНИК

СХВАЛЕНО:

Рішення кафедри філософії, соціально-гуманітарних наук та фізичного виховання
«29» серпня 2024 року, протокол № 1.

Завідувач кафедри, доктор філософських наук, професор
«29» серпня 2024 року

_____ Леонід ВИГОВСЬКИЙ

Деканеса факультету публічного управління, кандидатка наук з державного управління, доцентка
«29» серпня 2024 року

_____ Тетяна ПІДЛІСНА

ЗМІСТ

Стор.

1.	Структура вивчення навчальної дисципліни	–	4
	1.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	– 4
	1.2.	Лекції	– 5
	1.3.	Семінарські заняття	– 6
	1.4.	Самостійна робота студентів	– 11
	1.5.	Індивідуальні завдання	– 14
	1.6.	Підсумковий контроль	– 14
2.	Схема нарахування балів		– 18
3.	Рекомендовані джерела		– 19
4.	Інформаційні ресурси в Інтернеті		– 22

1. Структура вивчення навчальної дисципліни

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		с/п	лаб	інд	с.р.	л		п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Предмет і завдання психології	2	2	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-
Тема 2. Методологічні основи і методи психології	4	2	2	-	-	-	2	2	-	-	-	-
Тема 3. Особливості центральної нервової системи людини	8	-	2	-	-	6	8	-	2	-	-	6
Тема 4. Особистість та її структура	7	2	2	-	-	3	8	2	-	-	-	6
Тема 5. Розвиток особистості	9	-	2	-	-	7	9	-	2	-	-	7
Тема 6. Пізнавальні процеси особистості	9	2	2	-	-	5	9	-	2	-	-	7
Тема 7. Пам'ять та її розвиток	9	-	2	-	-	7	9	-	-	-	-	9
Тема 8. Емоційно-вольова сфера особистості	7	2	2	-	-	3	8	-	-	-	-	8
Тема 9. Увага та її розвиток	7	-	2	-	-	5	7	-	-	-	-	7
Тема 10. Уява та творчість	7	-	2	-	-	5	7	-	-	-	-	7
Тема 11. Темперамент	12	2	2	-	-	8	12	2	2	-	-	8
Тема 12. Характер	12	2	2	-	-	8	12	2	2	-	-	8
Тема 13. Здібності	12	2	4	-	-	6	12	2	-	-	-	10
Всього годин:	105	16	26	-	-	63	105	12	10	-	-	83

1.2. Лекції

№ з/п	Назва і план теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	2	3	4
1.	Предмет і завдання психології	2	2
1.1.	Донауковий період розвитку психології		
1.2.	Науковий період розвитку психології		
1.3.	Предмет, галузі психології		
1.4.	Зв'язок психології з іншими науками		
2.	Методологічні основи і методи психології	2	2
2.1.	Поняття методології дослідження		
2.2.	Загальна характеристика методів науки		
2.3.	Класифікація методів психології (загальної і професійної)		
3.	Особливості центральної нервової системи людини	-	-
3.1.	Будова нервової системи людини		
3.2.	Будова великих півкуль головного мозку		
3.3.	Рефлекторна діяльність мозку		
3.4.	Нервові процеси та їх значення		
4.	Особистість та її структура	2	-
4.1.	Поняття про особистість. Індивід. Індивідуальність		
4.2.	Структура особистості: психічне, біологічне та соціальне		
4.3.	Основні підходи до опису особистості		
5.	Розвиток особистості	2	-
5.1.	Характеристика розвитку особистості		
5.2.	Періодизація розвитку особистості		
5.3.	Спрямованість особистості		
5.4.	Мотивація діяльності і поведінки особистості		
6.	Пізнавальні процеси особистості	2	-
6.1.	Відчуття, види і властивості		
6.2.	Сприймання, види і властивості		
6.3.	Види порушень сприймання		
6.4.	Мислення, його види і стилі		
6.5.	Розвиток мислення		
7.	Пам'ять та її розвиток	-	-
7.1.	Історія розвитку вчення про пам'ять		
7.2.	Процеси пам'яті		
7.3.	Класифікація видів пам'яті		
7.4.	Види порушень пам'яті		
8.	Емоційно-вольова сфера особистості	2	-
8.1.	Характеристика емоцій.		
8.2.	Ознаки і види емоцій та почуттів.		
8.3.	Конфліктні емоційні стани (стрес, афект, фрустрація).		
8.4.	Почуття. Характеристика видів		
8.5.	Воля. Теорії волі		
9.	Увага та її розвиток	-	-
9.1.	Характеристика уваги. Фізіологічна основа уваги. Функції уваги		
9.2.	Класифікація видів уваги		
9.3.	Властивості уваги		
10.	Уява та творчість	-	-
10.1.	Характеристика уяви. Фізіологічна основа уяви. Функції уяви.		
10.2.	Класифікація видів уяви.		

10.3.	Види образів уяви. Засоби створення образів уяви		
11.	Темперамент	2	2
11.1.	Історія розвитку вчення про темперамент		
11.2.	Загальна характеристика темпераменту		
11.3.	Характеристика типів темпераменту		
11.4.	Вплив темпераменту на діяльність		
12.	Характер	2	2
12.1.	Історія розвитку вчення про характер		
12.2.	Класифікація типів характеру		
12.3.	Акцентуації характеру		
12.4.	Сензитивні періоди формування характеру		
13.	Здібності	2	2
13.1.	Поняття про здібності, їх структура		
13.2.	Загальні здібності		
13.3.	Спеціальні здібності		
13.4.	Творча особистість, її характеристика		
	Усього	16	12

1.3. Семінарські заняття

Семінарське заняття 1

Тема: Особливості центральної нервової системи людини

Питання для усного опитування та дискусії

- 2.1. Будова нервової системи людини.
- 2.2. Будова великих півкуль головного мозку.
- 2.3. Рефлекторна діяльність мозку.
- 2.4. Нервові процеси та їх значення.
- 2.5. Розвиток психіки та свідомості в онтогенезі.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: нейрони; синапс; центральна нервова система; фізіологічні механізми функціонування мозку; умовні і безумовні рефлекси; домінанта; філогенез психіки; онтогенез психіки людини.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Основний елемент нервової системи – нервові клітини, або нейрони. Нейрон складається з тіла клітини і відростків, дендритів (сприймають збудження) та аксонів (передає збудження). Контакт аксона з дендритами або тілом іншої нервової клітини називають синапсом. Синапсу надають вирішальне значення у поясненні механізму встановлення нових зв'язків у нервовій системі.

Центральна нервова система складається зі спинного і головного мозку. Різні її частини виконують різні види складної нервової діяльності. Що вище розташована частина мозку, то складніші її функції. Спинний мозок регулює роботу окремих м'язових груп і внутрішніх органів. Довгастий мозок з мозочком координують складніші функції організму (функції подиху, кровообігу, травлення тощо). Середній мозок бере участь у регуляції складних рухів і положення всього тіла. Довгастий і середній мозок разом утворюють стовбурну частину головного мозку. До складу великих півкуль входять скупчення нервових клітин, підкіркові вузли. Кора головного мозку розташована на самій поверхні півкуль. Кора разом з підкіркою здійснює найскладніші форми рефлекторної діяльності.

Головний мозок людини, який забезпечує одержання й переробку інформації, створення програм власних дій і контроль за їхнім успішним виконанням, працює як єдине ціле. У головному мозку людини виокремлюють три основні блоки, кожен з яких відіграє особливу

роль у забезпеченні психічної діяльності. Безумовні рефлекси – вродженні і більш-менш незмінні рефлекси, що їх здійснюють відділи нервової системи, розташовані нижче від кори головного мозку. Умовні рефлекси – мінливі форми реагування, які формуються впродовж життя організму. Домінанта – місце найбільшого подразнення в корі головного мозку.

Філогенез психіки розглядають за аналогією до філогенезу організмів. Елементарна сенсорна психіка – нижчий рівень розвитку психіки у філогенезі. Стадії перцептивної психіки. Стадії тваринного інтелекту.

Онтогенез – індивідуальний розвиток. Сензитивні періоди онтогенезу людини. Теорія рекапітуляції. Теорія дитячої сексуальності. Епігенетична теорія. Теорія провідної діяльності.

Семінарське заняття 2

Тема: Розвиток особистості

Питання для усного опитування та дискусії

- 4.1. Загальна характеристика особистості.
- 4.2. Характеристика розвитку особистості.
- 4.3. Характеристика розвитку психіки.
- 4.4. Самосвідомість та її розвиток.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: особистість; соціалізація особистості; розвиток психіки; розвиток особистості; самосвідомість особистості; розвиток самосвідомості.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Розвиток особистості як процес формування особистості як соціальної якості індивіда, результат її соціалізації і виховання. Соціалізація як процес і результат засвоєння та активного відтворення індивідом соціального досвіду, що відбувається в спільній діяльності і спілкуванні.

Стадії розвитку особистості: стадія новонародженості (від народження до 2 місяців). На цьому етапі утворюється взаємозв'язок «дитина – дорослий», який завершується появою позитивної емоційної реакції дитини на дорослого («комплекс пожвавлення»); стадія немовляти (до року). Провідною є потреба у спілкуванні, а провідною діяльністю – спілкування. Але за формою спілкування є емоційним. Його сутність в обміні емоціями між дитиною і дорослим; стадія переходу до раннього дитинства (до 3-х років). Формується предметно-маніпулятивна діяльність, зароджується самосвідомість особистості, з'являється «Я»; дошкільне дитинство (3–5 років). Дитина реалізує новий тип діяльності – гру. З'являється механізм підпорядкування мотивів, коли суспільні мотиви вперше підпорядковують собі індивідуальні мотиви поведінки людини; молодше шкільне дитинство (до 10 років). Головною потребою є набуття певного суспільного становища. Провідною стає навчальна діяльність. Крім авторитету вихователя, вчителя, батьків з'являється авторитет друзів; підлітковий вік (11–14 років). Завершується дитинство, починається перехід до зрілості. Змінюються стосунки з дорослими, засвоюються нові суспільні форми поведінки; старший підлітковий вік (15–17 років). Формуються питання «Ким бути?», «Яким бути?». Визначаються напрямки професійного і морального самовизначення; перехід до юності (17–18 років). Суттєва перебудова особистості пов'язана зі змінами в житті (закінчення школи, вступ до ВНЗ). Самостійне створення себе і своєї долі; юнацький вік (18–23 роки). Завершення перехідного стану від дитинства до дорослості. Поділяється на 2 підперіоди: 1) відбувається особистісне самовизначення, злиття «Я» і «Ти»; 2) конкретне професійне самовизначення – вибір спеціальності, трудова діяльність; молодість (24–30 років). Час пошуків, усвідомлення себе як дорослої людини; розквіт (31–40 років). Середина життя, «золотий» вік людини. Період найвищої працездатності, набувається життєвий досвід; зрілість (40–55 років). Досягається вершина професійної майстерності, накопичується професійний досвід. Постає питання сенсу життя. Ознаки вікової перебудови організму; старість починається з 55 років. Цей період можна поділити на похилий вік (55–75 років), старечий (75–90 років), довголіття (понад 90 років). Провідна потреба похилого віку полягає у

переданні молодому поколінню набутого досвіду. Виявляється потреба в колективі, у повазі до себе, у самоствердженні.

Семінарське заняття 3

Тема: Пізнавальні процеси особистості

Питання для усного опитування та дискусії

- 5.1. Відчуття, види і властивості.
- 5.2. Сприймання, види і властивості.
- 5.3. Види порушень сприймання.
- 5.4. Мислення, його види і стилі.
- 5.5. Розвиток мислення.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: відчуття; екстероцептивні відчуття; інтероцептивні відчуття; пропріоцептивні відчуття; сприйняття; сприйняття руху; сприйняття простору; сприйняття часу; ілюзія; галюцинація; мислення; операції мислення; види мислення.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Відчуття як здатність сприймати властивості зовнішнього світу за допомогою органів чуття. Види відчуттів: пропріоцептивні (сигнал від мускулів та зв'язок який інформує про рух і положення тіла: відчуття рівноваги); інтероцептивні (ті, що не можна зрозуміти за допомогою зовнішніх рецепторів: біль, жаль, сум); екстероцептивні (відображення що мають своїм об'єктом властивості зовнішнього середовища. Поділяються на дистантні: зір (сприймання образів предмету за допомогою заломлення відображення в кришталику ока), слух (сприймання звукових коливань повітря за допомогою рецепторів вуха), нюх (сприймання хімічних властивостей повітря за допомогою рецепторів що знаходяться в носовій порожнині) та контактні: дотик (сприймання предметів за допомогою рецепторів, що знаходяться на поверхні тіла), смак (сприймання смакових властивостей предмета під час дії на рецептори язика)); органічні відчуття (голод, спрага, больові).

Загальні властивості відчуттів: якість, інтенсивність, тривалість, післядія (коли предмету відчуття уже не має, але образ його існує), пороги чутливості: нижній (мінімальна сила подразника що включає відчуття), верхній (максимальна сила подразника), диференційований (мінімальна різниця в силі двох подразників, що викликає ледь помітну різницю відчуттів), адаптація (приспосовування до дії подразника), сенсibiliзація (підвищення чутливості в результаті взаємодії відчуттів та появи подразника), синестезія (виникнення під дією одного подразника відчуття характерного для іншого).

Сприймання (перцепція) як процес відображення предметів і явищ об'єктивної дійсності що діють на органи чуття в даний момент. Основні відмінності відчуття і сприймання. Особливості сприймання: цілісність (сприймання добуває образи, заповнює відчуття досвідом); структурність; константність; осмисленість (виділення фігури з фону); апперцепція (залежність сприймання від попереднього досвіду). Види сприймання: 1) сприймання простору, сприймання руху (відображає зміни положення, яке об'єкти займають у просторі); 3) сприймання часу (пов'язане з фізичним процесом, не має аналізатора).

Порушення сприймання: 1) гіперстезія (підвищення чутливості); 2) гіпостезія – зниження чутливості; 3) ілюзія – властиве усім людям помилкове сприймання об'єкту. Екстрасенсорне сприймання – сприймання, що відбувається без органів сприймання. Умови необхідні для розвитку сприймання: активна взаємодія з об'єктом, наявність зворотного зв'язку, спостережливність, увага, мислення, сконцентрованість, емоційність.

Поняття про мислення як опосередковане, узагальнене відображення дійсності завдяки якому індивід виділяє істотні ознаки предметів і явищ і розкриває їх взаємозв'язки. Форми мислення: 1) поняття (думка, у якій відтворені загальні, суттєві та відмінні ознаки предметів і явищ дійсності); 2) судження (відтворення зв'язків між предметами і явищами дійсності або

між їх ознаками. Види суджень: загальні, часткові, одиничні); 3) умовивід (зв'язок між думками в результаті якого з одного або декількох суджень отримуємо інше. Види: індуктивні (від часткового до загального) та дедуктивні (від загального до часткового)).

Види мислення: теоретичне (понятійне, образне); практичне (наочно-дійове, наочно-образне); словесно-логічне; інтуїтивне; логічне.

Індивідуальні особливості мислення: самостійність, швидкість, гнучкість. Стили мислення: синтетичний, ідеалістичний, прагматичний, аналітичний, реалістичний. Творче мислення. Основні якості творчого мислення, що проявляються в умінні знайти питання які підлягають з'ясуванню); динамічність мислення (здатність швидко, творчо орієнтуватись у справі); оперативність мислення (підключення розумових операцій); широта мислення (продуктивність творчої роботи при розв'язанні проблем); глибина (проявляється у виявленні суттєвих ознак, зв'язків і відносин між предметами і явищами); логічність (розвиток послідовності мислительного процесу); критичність (основа мислительного процесу, без якого неможливо встановити істину). Визначення стилю мислення.

Семінарське заняття 4

Тема: Темперамент

Питання для усного опитування та дискусії

11.1. Історія розвитку вчення про темперамент.

11.2. Загальна характеристика темпераменту.

11.3. Характеристика типів темпераменту.

11.4. Вплив темпераменту на діяльність.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: темперамент; тип нервової системи; холерик; сангвінік; флегматик; меланхолік; атлетик; астеник; пікнік; динамічність; лабільність нервової системи.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Темперамент – це індивідуальні особливості людини, які визначають динаміку протікання її психічної діяльності.

Під динамікою розуміють темп, ритм, тривалість, інтенсивність психічних процесів, а також деякі зовнішні особливості поведінки людини – рухливість, активність, швидкість чи повільність реакцій і тощо. Темперамент – це біологічна основа особистості на якій вона розвивається як соціальна істота. Темперамент характеризує динамічність особистості, але не характеризує її переконань, поглядів, інтересів, не є показником цінності чи малоцінності особистості, не визначає її можливості. Виокремлюють наступні основні компоненти, які визначають темперамент:

1. Загальна активність психічної діяльності та поведінки людини проявляється у різній мірі прагнень активно діяти, засвоювати та перетворювати навколишню дійсність, проявляти себе у діяльності. Вираження загальної активності у людей є різним. Існує можливість визначення двох крайнощів: з однієї сторони – інертність, пасивність, з іншої – енергійність, активність, наполегливість у діяльності. Між цими двома полюсами розташовуються представники різних типів темпераменту.

2. Рухова (моторна) активність передає стан активності руху, мовлення. Відтворюється у швидкості, силі, різкості, стриманості людини.

3. Емоційна активність проявляється в емоційній вразливості, імпульсивності, емоційній рухливості (швидкість виникнення і згасання емоційних станів).

Серед усіх інших психічних явищ властивості темпераменту найбільш залежні від фізіологічних особливостей. Вирішення питання про фізіологічну основу темпераменту протягом історії науки було неоднозначним. Погляди розподілились на дві основні групи: гуморальних та морфологічних теорій темпераменту.

Древньогрецький лікар Гіппократ (460–377 рр. до н. е.) доводив, що темперамент – це варіанти перебігу однакових захворювань у різних людей. Він вважав, що в організмі людини є чотири рідини, одна з яких переважає: кров (лат. sanguis) – у сангвініка, слиз (грецьк. phlegma) – у флегматика, жовч (грецьк. chole) – у холерика, чорна жовч (грецьк. melana chole) у меланхоліка. Під темпераментом Гіппократ розумів анатомо-фізіологічні та психологічні особливості людини. Цей тип теорій темпераменту названо гуморальним (лат. humor – рідина).

Поняття про типи нервової системи (за І. Павловим): 1) сильний, неврівноважений (з домінуванням процесів збудження); 2) сильний, врівноважений, рухливий; 3) сильний, врівноважений, інертний; 4) слабкий. Вчення Кречмера, Шелдона про темперамент (темперамент залежить не від фізіологічних ознак нервової системи, а від загальної конституції організму, зовнішніми показниками якого є тілобудова).

Значення темпераменту у трудовій і навчальній діяльності людини. Поняття про характер як сукупність індивідуально-своєрідних ознак, що проявляються у типових для особистості способах діяльності, визначаються у типових обставинах і характеризуються відношенням особистості до цих обставин.

Семінарське заняття 5

Тема: Характер

Питання для усного опитування та дискусії

- 12.1. Історія розвитку вчення про характер.
- 12.2. Класифікація типів характеру.
- 12.3. Акцентуації характеру.
- 12.4. Сензитивні періоди формування характеру.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: характер; акцентуація характеру; інтроверт; екстраверт; гіпертимний тип; дистимічний тип; застрягаючий тип; збудливий тип; тривожний тип; демонстративний тип; екзальтований тип; педантичний тип; емотивний тип.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: характер; акцентуація характеру; інтроверт; екстраверт; сензитивні періоди формування характеру.

Термін «характеристика» для опису індивідуальних особливостей людини вперше вжив грецький філософ Теофраст. Але його «характеристики» вживалися лише для опису моральних якостей людини. У тому ж сенсі термін «характер» вжив Лабрюєр, який під характером розумів дещо, що передує соціально – моральній природі людини. У цьому значенні характер розуміється як дещо повністю протилежне темпераменту.

Характер – це сукупність стійких, індивідуальних особливостей особистості, які виникають і проявляються у діяльності і спілкуванні та обумовлюють типові для індивіда способи поведінки.

Характер обумовлений культурою та вихованням. Він проявляється: у ставленні до інших людей (повага, принциповість); по відношенню до себе (критика, впевненість); до справи; до речей (охайність).

На формування характеру найбільше впливає родина, перш за все наявність дітей, братів, сестер. На сьогодні не доведено, що характер пов'язаний з конституційною тілобудовою. Типи характерів.

Акцентуація – крайні варіанти норми, надмірна вираженість окремих рис характеру. Сензитивний, гіпертимний, педантичний, циклоїдний та інші типи акцентуацій характеру.

Формування характеру: сензитивні (найбільш чутливі) періоди для формування характеру – 2–3 роки; 9–10 років. Батькам слід пам'ятати, що надлишок добра формує егоїзм, байдужість породжує некоммунікбельність. Ділові якості дитини формуються в іграх, у домашній праці. Риси пов'язані із ставленням до людей починають формуватися у молодших класах.

Характер впливає на інші риси особистості – на пізнавальні, емоційні процеси та стани,

але від інших особливостей особистості характер відрізняється ранньою спрямованістю та стійкістю.

Темперамент змінити майже не можливо, а на характер можна впливати. Найкраще характер проявляється у вчинках і у екстремальних ситуаціях.

1.4. Самостійна(контрольна) робота студентів

Самостійна (контрольна) робота студентів заочної форми навчання є одним із способів оволодіння навчальним матеріалом і виконується письмово в позааудиторний час, передбачений тематичним планом навчальної дисципліни «Психологія». Самостійна (контрольна) робота виконується студентами самостійно з одержанням необхідних консультацій від науково-педагогічного працівника у міжсесійний період і у встановлений термін подається на перевірку науково-педагогічному працівнику. Форма контролю самостійної (контрольної) роботи – перевірка виконаних завдань. Питання самостійної (контрольної) роботи виносяться на підсумковий семестровий контроль.

Тема 1: Особливості центральної нервової системи людини

Завдання. У зошиті для самостійної роботи надайте письмово чіткі відповіді на питання:

1. З чого складається центральна нервова система людини?
2. Охарактеризуйте діяльність трьох основних блоків головного мозку людини.
3. Що є найважливішим принципом будови кори головного мозку?
4. У чому значення безумовних рефлексів?
5. У чому значення умовних рефлексів?
6. Що є основною синтезуючою діяльністю кори мозку?
7. Що є основою особистості?
8. Дитина народжується із сформованою психікою, чи вона формується з віком?
9. Що найбільшою мірою впливає на формування самосвідомості?
10. Які основні фізіологічні механізми функціонування мозку?

Тема 2: Особистість та її структура

Завдання. У зошиті для самостійної роботи надайте письмово чіткі відповіді на питання:

1. Наведіть визначення поняття «індивід».
2. Наведіть визначення поняття «індивідуальність».
3. Наведіть визначення поняття «особистість».
4. Наведіть визначення поняття «розвиток психіки».
5. Наведіть визначення поняття «розвиток особистості».
6. Охарактеризуйте стадії розвитку особистості.
7. У чому полягає сутність концепції вікових криз особистості Е. Еріксона?
8. Наведіть визначення поняття «мотивація особистості».
9. З чого складається мотивація особистості?
10. Наведіть визначення поняття «соціалізація особистості».

Тема 3: Розвиток особистості

Завдання. У зошиті для самостійної роботи надайте письмово чіткі відповіді на питання:

1. Наведіть визначення поняття розвиток особистості.
2. Наведіть визначення поняття онтогенез психічного розвитку особистості.
3. Проаналізуйте онтогенез психіки людини як єдність біологічних та соціальних умов.
4. Розкрийте шляхи соціалізації індивіда.
5. Проаналізуйте вплив соціальних умов на психічний розвиток індивіда.
6. Наведіть рушійні сили розвитку особистості.
7. Охарактеризуйте періодизацію розвитку особистості.
8. Розкрийте стадії у розвитку самосвідомості.
9. Розкрийте питання самооцінки та регуляції поведінки.
10. Розкрийте вплив виховання і навчання на психічний розвиток особистості.

Тема 4: Пізнавальні процеси особистості

Завдання. У зошиті для самостійної роботи надайте письмово чіткі відповіді на питання:

1. У чому виявляється пізнавальна діяльність особистості?
2. Наведіть структуру пізнавальної сфери особистості.
3. Дайте визначення поняття відчуття.
4. Що є фізіологічною основою відчуттів?
5. Яким чином відбувається процес відчуття?
6. Які різновиди відчуттів ви знаєте? Охарактеризуйте їх.
7. Які властивості сприйняття?
8. Наведіть класифікацію сприйняття.
9. Які функції сприйняття?
10. Які існують види порушення сприйняття?

Тема 5: Пам'ять та її розвиток

Завдання. У зошиті для самостійної роботи надайте письмово чіткі відповіді на питання:

1. У чому виявляється сутність пам'яті?
2. Розкрийте теорії пам'яті.
3. Що є фізіологічним підґрунтям пам'яті?
4. Охарактеризуйте запам'ятовування як процес пам'яті.
5. у чому виявляються процеси зберігання та забування?
6. Охарактеризуйте види пам'яті.
7. У чому виявляється образна пам'ять?
8. У чому виявляються індивідуальні відмінності пам'яті?
9. Поясніть термін «конфібуляція»?
10. Внаслідок чого виникає амнезія?

Тема 6: Емоційно-вольова сфера особистості

Завдання. У зошиті для самостійної роботи надайте письмово чіткі відповіді на питання:

1. Дайте визначення емоцій.
2. Які є види емоцій?
3. Наведіть приклад стенічних емоцій.
4. Наведіть приклад астенічних емоцій.
5. Чим характеризується настрій?
6. Дайте визначення почуттів.
7. Які є види почуттів?
8. Чим характеризується стан афекту?
9. Чим відрізняється стрес від фрустрації?
10. Чим емоції відрізняються від почуттів?

Тема 7: Увага та її розвиток

Завдання. У зошиті для самостійної роботи надайте письмово чіткі відповіді на питання:

1. Дайте визначення поняття увага.
2. Як класифікують види уваги?
3. Дайте визначення поняття мимовільна увага.
4. Дайте визначення поняття довільна увага.
5. Дайте визначення поняття післядовільна увага.
6. Які є властивості уваги?
7. У чому полягають особливості переключення уваги?
8. У чому полягають особливості стійкості уваги?
9. У чому полягають особливості концентрації уваги?
10. Наведіть умови, які полегшують зосередженість уваги.

Тема 8: Уява та творчість

Завдання. У зошиті для самостійної роботи надайте письмово чіткі відповіді на питання:

1. У чому виявляється сутність уяви?
2. Які є види уяви?
3. У чому виявляється відтворювальна (репродуктивна) уява?
4. У чому виявляється творча (продуктивна) уява?
5. У чому виявляється активна і пасивна уяви?
6. Яким чином уяву поділяють за змістом?
7. Як відбувається процес уяви?
8. Розкрийте стадії творчого процесу.
9. Які головні характеристики уяви?
10. Яку роль і місце займає процес уяви у практичній діяльності?

Тема 9: Темперамент і особистості

Завдання. У зошиті для самостійної роботи надайте письмово чіткі відповіді на питання:

1. Дайте визначення поняття темперамент.
2. Охарактеризуйте історію розвитку вчення про темперамент.
3. Проаналізуйте типи нервової системи (за І. Павловим).
4. Розкрийте визначення поняття сенситивність.
5. Розкрийте визначення поняття реактивність.
6. Розкрийте співвідношення реактивності і активності.
7. Розкрийте співвідношення пластичності і ригідності.
8. Розкрийте визначення поняття емоційна збудливість як психологічна характеристика типів темпераменту.
9. Які виділяють типи темпераменту за конституційною тілобудовою.
10. Розкрийте значення темпераменту у трудовій і навчальній діяльності людини.

Тема 10: Характер

Завдання. У зошиті для самостійної роботи надайте письмово чіткі відповіді на питання:

1. Яка історія вчення про характер?
2. Дайте визначення поняття характер.
3. Розкрийте питання рис характеру як мотивів.
4. Яка система ознак характеру.
5. Хто і коли першим почав вивчати характер?
6. Хто визначив типи характеру екстраверт, інтроверт?
7. Охарактеризуйте тип характеру екстраверт.
8. Охарактеризуйте тип характеру інтроверт.
9. Дайте визначення поняття акцентуація характеру.
10. Проаналізуйте співвідношення понять: спадковість і характер; характер і темперамент; характер і діяльність.

Тема 11: Здібності

Завдання. У зошиті для самостійної роботи надайте письмово чіткі відповіді на питання:

1. Дайте визначення поняття здібності.
2. Дайте визначення поняття обдарованість.
3. Дайте визначення поняття талант.
4. Дайте визначення поняття геніальність.
5. Який взаємозв'язок задатків і здібностей?
6. Наведіть рівні здібностей.
7. У чому виявляються загальні здібності?
8. У чому виявляються спеціальні здібності?
9. На які види поділяються здібності?
10. Які особливості розвитку здібностей?

1.5. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання виконуються у вигляді підготовки двох реферативних повідомлень та складання за їх змістом блок-схеми (перше повідомлення і блок-схема із розглядом актуальних проблем педагогіки вищої школи, друге – психології вищої школи) або розробки комп'ютерної презентації щодо психолого-педагогічних проблем вищої школи.

1.5.1. Основні вимоги до написання рефератів

Реферат, незалежно від теми, містить визначені реквізити: титульна сторінка встановленого зразка, вступ, розділи, висновки, список використаних джерел і додатки (у разі необхідності). У вступі розкривається місце обраної теми в контексті актуальних психолого-педагогічних проблем. В основній частині розкривається суть обраної теми та аналізуються існуючі проблеми. В кінці реферату підводяться короткі підсумки викладеного дослідження.

Обов'язково в тексті повинні бути посилання на джерела, що були використані при написанні реферату. Посилання подаються у квадратних дужках з вказівкою номера джерела, за яким воно внесене у список використаних джерел, та сторінки (якщо подається точна цитата або числові дані), наприклад [4, с. 7].

Технічні вимоги: текст має бути набраний шрифтом Times New Roman, 14 кеглем через 1,5 інтервали. Поля: верхнє – 2,0 см, нижнє – 2,0 см, ліве – 3,0 см, праве – 1,0 см. Загальний обсяг реферату-огляду – від 10 до 15 сторінок формату А4.

1.5.2. Темі рефератів

1. Проблема особистості у гуманістичній психології.
2. Проблема особистості у гештальт-психології.
3. Проблема особистості у когнітивній психології.
4. Характеристика творчої особистості.
5. Прийоми розвитку здібностей особистості.
6. Прийоми розвитку пам'яті особистості.
7. Проблема особистості у психології.
8. Соціалізація особистості.
9. Особливості прояву темпераменту особистості.
10. Центральна нервова система людини.
11. Особливості прояву характеру особистості.
12. Теорії розвитку мислення особистості.
13. Особистість і діяльність.
14. Мотивація та пізнавальні процеси.
15. Розвиток здібностей.
16. Прийоми розвитку творчого мислення.
17. Прийоми розвитку уваги.
18. Уява і творчість.
19. Характеристика темпераменту особистості.
20. Управління емоціями.

1.6. Підсумковий контроль

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі екзамену.

1.6.1. Питання для підсумкового контролю

1. Донауковий період розвитку психології.
2. Теорія З. Фрейда.
3. Теорія К.-Г. Юнга.
4. Теорія А. Адлера.
5. Біхевіористичний напрям психології.
6. Гуманістична психологія.
7. Когнітивна психологія.
8. Гештальт-психологія.

9. Галузі психології.
10. Зв'язок психології з іншими науками.
11. Загальна характеристика методології і методів психологічної науки.
12. Експеримент як метод психології, його види.
13. Спостереження як метод психології, його види.
14. Метод тестування, види тестів.
15. Характеристика методів опитування.
16. Поняття про особистість. Індивід. Індивідуальність.
17. Структура особистості: психічне, біологічне та соціальне.
18. Розвиток особистості, його характеристика.
19. Мотивація діяльності і поведінки особистості.
20. Концепції особистості.
21. Будова нервової системи людини.
22. Будова великих півкуль головного мозку.
23. Рефлекторна діяльність мозку.
24. Нервові процеси та їх значення.
25. Розвиток психіки та свідомості в онтогенезі.
26. Відчуття, його види та властивості.
27. Сприйняття, його види та властивості.
28. Порушення сприймання.
29. Історія розвитку вчення про пам'ять.
30. Пам'ять, класифікація видів.
31. Процеси пам'яті.
32. Види порушень пам'яті. Розвиток пам'яті.
33. Мислення, його види.
34. Загальна характеристика темпераменту.
35. Характеристика типів темпераменту.
36. Характер. Особливості формування характеру.
37. Акцентуації характеру як крайні варіанти норми.
38. Характеристика здібностей.
39. Структура здібностей.
40. Розвиток здібностей.
41. Характеристика уваги. Фізіологічна основа уваги. Функції уваги.
42. Класифікація видів уваги.
43. Властивості уваги.
44. Розвиток уваги.
45. Загальна характеристика емоцій.
46. Ознаки і види емоцій.
47. Конфліктні емоційні стани (стрес, афект, фрустрація).
48. Почуття. Характеристика видів.
49. Воля. Фізіологічна основа волі. Функції волі.
50. Теорії волі.
51. Вольова поведінка та її характеристика.
52. Характеристика уяви. Фізіологічна основа уяви. Функції уяви.
53. Класифікація видів уяви.
54. Види образів уяви. Засоби створення образів уяви.
55. Розвиток уяви.
56. Дайте визначення поняття «особистість».
57. Дайте визначення поняття «індивідуальність».
58. Дайте визначення поняття «індивід».
59. Дайте визначення поняття «психіка».
60. Дайте визначення поняття «архетип».
61. Дайте визначення поняття «мислення».
62. Дайте визначення поняття «увага».

63. Дайте визначення поняття «уява».
64. Дайте визначення поняття «воля».
65. Дайте визначення поняття «емоції».
66. Дайте визначення поняття «пам'ять».
67. Дайте визначення поняття «відчуття».
68. Дайте визначення поняття «сприйняття».
69. Дайте визначення поняття «ілюзія».
70. Дайте визначення поняття «галюцинація».
71. Дайте визначення поняття «почуття».
72. Дайте визначення поняття «здібності».
73. Дайте визначення поняття «темперамент».
74. Дайте визначення поняття «характер».
75. Дайте визначення поняття «психологія».

1.6.2. Приклад екзаменаційного білету

1. Мотивація діяльності і поведінки особистості.
2. Характеристика типів темпераменту.
3. Дайте визначення поняття «індивідуальність».

1. Мотивація діяльності і поведінки особистості

Мотивація – система потреб людини, спрямованих на досягнення конкретної мети.

Мотив – той внутрішній стан особистості, що визначає її дії на певний момент часу. Мотив – це усвідомлена потреба.

Мотивація діяльності та поведінки особистості знаходять своє відтворення у спрямованості особистості.

Спрямованість це складна ознака особистості, що включає систему мотивів, активність людини та вибірковість взаємин.

Структура спрямованості складається із світогляду, ідеалів, потягів, бажань, інтересів, нахилів. Зупинимося на їх розуміння детальніше.

Інтерес – емоційно забарвлена інтелектуальна вибірковість. Інтерес виникає тоді, коли його об'єкт викликає емоційний відгук. В інтересі поєднується емоційне і раціональне.

Види інтересів

Безпосередні – пов'язані з емоційною привабливістю діяльності, спрямованої на відповідний об'єкт.

Опосередковані – стосуються результату діяльності. У них переважає компонент розуму.

Безпосередні і опосередковані інтереси тісно пов'язані між собою.

Кількісні характеристики інтересів

- широта (кількість об'єктів, які мають для особи стійку значущість. Є необхідною, але недостатньою умовою гармонійного розвитку особистості;
- глибина (міра проникнення особистості у зміст об'єкта. Поверхові знання з багатьох галузей призводять до дилетанства);
- стійкість (тривалість збереження інтересу. Стійкими є інтереси, які відповідають основним потребам.

Прагнення – мотиви, у яких виявляються потреби особистості в умовах спеціально організованої діяльності.

Бажання становить більш або менш чітке усвідомлення мети.

Установка – це стійка схильність індивіда до певної форми реагування за допомогою якої може бути задоволена та чи інша потреба.

Американські психологи вивчаючи соціальні впливи, особливу увагу звертають на теорію когнітивного дисонансу Фестінгера: існує відповідність між тим, що людина знає, у що вірить і тим, що вона робить.

Дисонанс може бути викликаний новою інформацією, яку людина або приймає і змінює свою поведінку згідно з новими даними або не приймає її (запобігає їй).

Світогляд – головна соціально-психологічна характеристика особистості, головний мотив її діяльності.

Погляди – перехід від знань до переконань.

Перспектива – така мета, яка своєю можливістю здійснення приваблює увагу людини і є поштовхом до дії.

Підводячи висновок, варто зазначити наявність наступної закономірності: чим активніше у спрямованості особистості відтворюються її складові, тим більш чітко визначена мотивація діяльності та поведінки особистості.

2. Характеристика типів темпераменту.

Темперамент – це індивідуально – своєрідні ознаки психіки, що означають динаміку психічної діяльності людини.

Кречмер та Шелдон виділяють три типи темпераменту залежно від конституційної тілобудови: астеник; атлетик; пікнік.

І.Павлов у своїй концепції виділяв 4 типи темпераменту в залежності від типу нервової системи:

1. Сильний, врівноважений, рухливий – сангвінік.
2. Сильний, врівноважений, інертний – флегматик.
3. Сильний, неуврівноважений, збудливий – холерик.
4. Слабкий тип – меланхолік.

Сангвінік людина з помітною психічною активністю, яка швидко реагує на події, прагне до частой зміни вражень, рухлива, з виразною мімікою, жестами. Спокійний тип, енергійний, діловитий, часто проявляє поспішність при прийнятті рішень.

Холерик здатний віддаватися захоплюючій справі, швидкий, схильний до емоційних спалахів, різкої зміни настрою, імпульсивний, впертий, необразливий, комунікабельний, невразливий, незлобний, неуврівноважений.

Флегматик спокійний, наполегливий, завзятий трудівник, має стійку увагу. Почуття виникають повільно, але відрізняються тривалістю і стриманістю. Рідко виходить із себе. Ззовні слабо виявляє почуття.

Меланхолік вразливий, із глибокими переживаннями, які відрізняються повільністю свого перебігу. Замкнутий, сором`язливий, нерішучий. У спокійному знайомому оточенні почуває себе добре, завзятий трудівник.

Темперамент впливає на індивідуальний стиль діяльності, але він визначається не лише темпераментом (а й досвідом, здібностями, компенсаторними механізмами). Жоден тип темпераменту не має переваги щодо ефективності діяльності в цілому (монотонна діяльність – флегматик, швидка – холерик). Проте досить важливим є сумісність типів темпераменту у спільній діяльності (наприклад, меланхолік і холерик). Людям різних типів темпераменту слід використовувати сильні сторони і звільнитися від негативних.

Висновки: різниця у типі темпераменту, це не різниця у рівні можливостей, а своєрідний прояв психіки. Хороших чи поганих типів темпераменту, як і чистих видів темпераменту, не існує.

3. Дайте визначення поняття «індивідуальність».

Індивідуальність – неповторне поєднання психологічних особливостей людини, що утворюють її відмінність від інших людей. Це найвужче за змістом поняття у порівнянні з поняттями індивід, особистість, людина. Проявляється у здібностях людини, у домінуючих потребах, інтересах, у типі темпераменту, рівні розвитку інтелекту.

2. Схема нарахування балів

2.1. Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

2.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій з навчальної дисципліни, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова.

З цієї навчальної дисципліни передбачено 6 лекційних занять за заочною формою навчання.

Отже, студент може набрати під час лекцій таку кількість балів:

№ з/п	Форма навчання	Кількість лекцій за планом	Кількість відвіданих лекцій					
			1	2	3	4	5	6
1.	Заочна	6	0,5	1	2	3	4	5

2.3. Обсяг балів, здобутих студентом під час семінарських занять, обчислюється за сумою балів, здобутих під час кожного із занять, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з таблицею 4.2. Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова.

З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 5 семінарських занять за заочною формою навчання.

2.4. Перерозподіл кількості балів в межах максимально можливої кількості балів за самостійну роботу студентів та виконання індивідуальних завдань, наведено в таблиці:

№ з/п		Усього балів											
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	
1.	Максимальна кількість балів за самостійну (контрольну) роботу	2	2	2	2	2,5	2,5	2,5	2,5	2	2	2	24
2.	Максимальна кількість балів за індивідуальні завдання	16											
	Усього балів	40											

3. Рекомендовані джерела

Тема 1

1. Варій М.Й. Загальна психологія: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 968 с.
2. Виготський Л. С. Психологія розвитку особистості. Харків: Основа, 2018. 412 с.
3. Гуменюк О.Г. Психологія загальна і професійна: підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів ВНЗ. Київ: КНТ, 2012. 460 с.
4. Жуков С.М. Історія психології: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 224 с.
5. М'ясоїд П.А. Загальна психологія: підручник для студ. вищ. навч. закл. Київ: Либідь, 2018. 306 с.
6. Савчин М.В. Загальна психологія: навчальний посібник. Київ: ВЦ «Академія», 2024. 352 с.

Тема 2

1. Гуменюк О.Г. Психологія загальна і професійна: підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів ВНЗ. Київ: КНТ, 2012. 460 с.
2. Корольчук М.С. Психологія: схеми, опорні конспекти, методики: навчальний посібник. Київ: Ельга Ніка-ентр, 2018. 318 с.
3. Кормишев М.В. Методичні матеріали до лекційного курсу «Загальна психологія». Київ: Каравела, 2021. 184 с.
4. М'ясоїд П.А. Загальна психологія: підручник для студ. вищ. навч. закл. Київ: Либідь, 2018. 306 с.
5. Трофімов Ю.Л. Психологія: навчальний посібник. Київ: Знання, 2010. 376 с.

Тема 3

1. Варій М.Й. Загальна психологія: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 968 с.
2. Гуменюк О.Г. Психологія загальна і професійна: підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів ВНЗ. Київ: КНТ, 2012. 460 с.
3. Волошина В.В., Долинська Л.В. Загальна психологія: Практикум: навчальний посібник. Київ: Каравела, 2023. 286 с.
4. Лазурський О.С. Психологія особистості: підходи та моделі. Одеса: Маяк, 2017. 275 с.
5. Максименко С.Д. Загальна психологія: навчально-методичний посібник. Видання 3-є, перероблене та доповнене. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 272 с.
6. Савчин М.В. Загальна психологія: навчальний посібник. Київ: ВЦ «Академія», 2024. 352 с.

Тема 4

1. Буняк Н.А. Загальна психологія: лекції. Тернопіль: Вид-во ТНТУ ім. І. Пулюя, 2017. 300 с.
2. Варій М.Й. Загальна психологія: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 968 с.
3. Лисенко І.В., Олійник Г.С. Формування самосвідомості у сучасної молоді: навчальний посібник. Тернопіль: Видавництво "Тернопіль", 2017. 205 с.
4. Петрова Т.В. Психологічні аспекти розвитку особистості: монографія. Харків: Харківський національний університет, 2020. 367 с.
5. Сергєєнкова О.П., Столярчук О.А., Коханова О.П., Пасека О.В. Загальна психологія: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 296 с.

Тема 5

1. Буняк Н.А. Загальна психологія: лекції. Тернопіль: Вид-во ТНТУ ім. І. Пулюя, 2017. 300 с.
2. Варій М.Й. Загальна психологія: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 968 с.
3. Волошина В.В., Долинська Л.В. Загальна психологія: Практикум: навчальний посібник. Київ: Каравела, 2023. 286 с.
4. Мясоєдов С.І. Особистість у контексті сучасної психології. Харків: Прапор, 2019. 345 с.
5. Титаренко Т.М. Дослідження особистості: психологічний аналіз. Київ: Вища школа, 2016. 275 с.

Тема 6

1. Варій М.Й. Загальна психологія: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 968 с.
2. Гуменюк О.Г. Психологія загальна і професійна: підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів ВНЗ. Київ: КНТ, 2012. 460 с.
3. М'ясоїд П.А. Загальна психологія: підручник для студ. вищ. навч. закл. Київ: Либідь, 2008. 306 с.
4. Партико Т.Б. Загальна психологія: підручник для ВНЗ. Київ: Видавничий Дім «Ін Юре», 2008. 410 с.
5. Соколов М.О. Самооцінка як ключовий компонент особистості: дослідження та аналіз. Донецьк: Донецький державний університет, 2019. 298 с.

Тема 7

1. Варій М.Й. Загальна психологія: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 968 с.
2. Буняк Н.А. Загальна психологія: лекції. Тернопіль: Вид-во ТНТУ ім. І. Пулюя, 2017. 300 с.
3. Курова А.В., Крюкова М.А. Загальна психологія: навчально-методичний посібник. Одеса: Фенікс, 2019. 153 с.
4. Партико Т.Б. Загальна психологія: підручник для ВНЗ. Київ.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2008. 410 с.
5. Титаренко Т.М. Дослідження особистості: психологічний аналіз. Київ: Вища школа, 2016. 275 с.

Тема 8

1. Варій М.Й. Загальна психологія: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 968 с.
2. Гуменюк О.Г. Психологія загальна і професійна: підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів ВНЗ. Київ: КНТ, 2012. 460 с.
3. Волошина В.В., Долинська Л.В. Загальна психологія: Практикум: навчальний посібник. Київ: Каравела, 2023. 286 с.
4. Кормишев М.В. Методичні матеріали до лекційного курсу «Загальна психологія». Київ: Каравела, 2021. 184 с.
5. Савчин М.В. Загальна психологія: навчальний посібник. Київ: ВЦ «Академія», 2024. 352 с.

6. Сергєєнкова О.П., Столярчук О.А., Коханова О.П., Пасєка О.В. Загальна психологія: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 296 с.

Тема 9

1. Гуменюк О.Г. Психологія загальна і професійна: підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів ВНЗ. Київ: КНТ, 2012. 460 с.

2. Дуткевич Т.В. Загальна психологія: конспекти лекцій: навчальний посібник. Кам'янець-Подільський, 2018. 162 с.

3. Москалець В.П. Загальна психологія: підручник. Київ: Вид-во Ліра-К, 2020. 564 с.

4. М'ясоїд П.А. Загальна психологія: підручник для студ. вищ. навч. закл. Київ: Либідь, 2008. 306 с.

5. Психологія: підручник для студ. вищ. навч. закл. / за ред. Ю.Л. Трофімова. Київ: Либідь, 2011. 386 с.

Тема 10

1. Варій М.Й. Загальна психологія: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 968 с.

2. Корольчук М.С. Психологія: схеми, опорні конспекти, методики: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ: Ельга Ніка-ентр, 2018. 318 с.

3. М'ясоїд П.А. Загальна психологія: підручник для студ. вищ. навч. закл. Київ: Либідь, 2008. 306 с.

4. Психологія: підручник для студ. вищ. навч. закл. / за ред. Ю.Л. Трофімова. Київ: Либідь, 2011. 386 с.

Тема 11

1. Буняк Н.А. Загальна психологія: лекції. Тернопіль: Вид-во ТНТУ ім. І. Пулюя, 2017. 300 с.

2. Волошина В.В., Долинська Л.В. Загальна психологія: Практикум: навчальний посібник. Київ: Каравела, 2023. 286 с.

3. М'ясоїд П.А. Загальна психологія: підручник для студ. вищ. навч. закл. Київ: Либідь, 2008. 306 с.

4. Психологія: підручник для студ. вищ. навч. закл. / за ред. Ю.Л. Трофімова. Київ: Либідь, 2011. 386 с.

Тема 12

1. Варій М.Й. Загальна психологія: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 968 с.

2. Гуменюк О.Г. Психологія загальна і професійна: підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів ВНЗ. Київ: КНТ, 2012. 460 с.

3. Дуткевич Т.В. Загальна психологія: конспекти лекцій: навчальний посібник. Кам'янець-Подільський, 2018. 162 с.

4. Сергєєнкова О.П., Столярчук О.А., Коханова О.П., Пасєка О.В. Загальна психологія: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 296 с.

Тема 13

1. Буняк Н.А. Загальна психологія: лекції. Тернопіль: Вид-во ТНТУ ім. І. Пулюя, 2017. 300 с.

2. Варій М.Й. Загальна психологія: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 968 с.

3. Курова А.В., Крюкова М.А. Загальна психологія: навчально-методичний посібник. Одеса: Фенікс, 2019. 153 с.

4. Загальна психологія: навчальний посібник / за ред. П.А. М'ясоїд. Київ: Вища школа, 2013. 487 с.

5. Кормишев М.В. Методичні матеріали до лекційного курсу «Загальна психологія». Київ: Каравела, 2021. 184 с.

6. Савчин М.В. Загальна психологія: навчальний посібник. Київ: ВЦ «Академія», 2024. 352 с.

4. Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. База даних наукових публікацій <http://www.freefullpdf.com>
2. База даних Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського <http://www.irbis-nbuv.gov.ua>
3. Веб-сайт Національного фонду досліджень України <https://nrfu.org.ua>
4. Наукометрична база даних WebofScience <https://www.webofscience.co>
5. Пошукова система Base <https://www.base-search.net/>
6. Пошукова система Google Академія - <http://scholar.google.com>
7. Система пошуку наукової інформації у відкритих архівах України (SSM) <https://oai.org.ua/>
8. ТОВ «Центр учбової літератури» <https://www.culonline.com.ua/>